

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 25/2017 Dosar nr. [1997/1/2017](#)

Pronunțată în ședință publică astăzi, 3 octombrie 2017

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 936 din 28/11/2017

Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție

Rodica Cosma - judecător la Secția penală

Francisca Maria Vasile - judecător la Secția penală

Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală

Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală

Leontina Șerban - judecător la Secția penală

Dan Andrei Enescu - judecător la Secția penală

Lucia Tatiana Rog - judecător la Secția penală

Aurel Gheorghe Ilie - judecător la Secția penală

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția I penală, în Dosarul nr. 27.155/3/2013* (3.289/2014), prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept "dacă acțiunile enumerate în art. 9 lit. b și c din Legea nr. 241/2005 reprezintă modalități normative distincte de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală sau variante alternative ale elementului material al infracțiunii unice de evaziune fiscală".

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 27⁴ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Mirela Sorina Popescu.

La ședința de judecată a participat doamna Mihaela Mustață, magistrat-asistent-șef în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Judecător-raportor a fost desemnat, conform art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, doamna judecător Rodica Cosma, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Irina Kuglay.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, arătând că au fost transmise hotărâri relevante pronunțate în materie și opiniile magistraților din cadrul următoarelor instanțe: Tribunalul București, Tribunalul Giurgiu, Curtea de Apel București, Tribunalul Teleorman, Tribunalul Dolj, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Galați, Tribunalul Caraș-Severin, Tribunalul Constanța, Curtea de Apel Constanța, Tribunalul Dâmbovița, Tribunalul Sibiu, Tribunalul Călărași, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Ilfov, Tribunalul Gorj, Tribunalul Olt, Tribunalul Mehedinți, Tribunalul Cluj, Curtea de Apel Cluj, Tribunalul Neamț, Tribunalul Brăila, Tribunalul Vrancea, Curtea de Apel Timișoara, Tribunalul Timiș, Tribunalul Arad, Tribunalul Buzău, Tribunalul Prahova, Curtea de Apel Suceava, Tribunalul Botoșani, Curtea de Apel Brașov, Tribunalul Brașov, Tribunalul Covasna,

Tribunalul Alba și Curtea de Apel Alba Iulia, punctul de vedere al specialiștilor Facultății de Drept din cadrul Universității de Vest Timișoara, raportul din data de 12 septembrie 2017, întocmit de judecătorul-raportor, care, la aceeași dată, a fost comunicat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală, punctul de vedere întocmit de Ministerul Finanțelor Publice - Agenția Națională de Administrare Fiscală, precum și concluzii scrise din partea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind rezolvarea de principiu a chestiunii de drept supuse dezlegării.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut că, din punctul de vedere al examenului de admisibilitate, sesizarea ce face obiectul dosarului de față îndeplinește condițiile cerute de lege, apreciind că Decizia nr. 4 din 21 ianuarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite - în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 22 decembrie 2008, la care s-a făcut referire în cuprinsul raportului întocmit de judecătorul-raportor, nu constituie un impediment în sensul dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală întrucât, în esență, obiectul aceluși recurs în interesul legii nu l-a constituit concursul sau unitatea dintre variantele alternative ale elementului material al infracțiunii de evaziune fiscală, ci raportul dintre infracțiunea de evaziune fiscală și o infracțiune de fals, constatându-se prin decizia anterior menționată că infracțiunea de evaziune fiscală, în variantele alternative prevăzute la art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, este o infracțiune complexă, care absoarbe infracțiunea de fals. A subliniat că împrejurarea potrivit căreia, în recursul în interesul legii, se folosește singularul pentru evaziunea fiscală, atunci când se face referire la ambele texte, atât la cel de la art. 9 alin. (1) lit. b), cât și la cel de la art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, nu este de natură a determina rezolvarea pe fond a problemei de drept care face obiectul prezentei sesizări întrucât, prin recursul în interesul legii, se tratează în mod generic și egal cele două texte de lege anterior menționate, tocmai pentru că problema nu este raportul dintre acestea, ci textele sunt privite împreună, ca unic termen al comparației între evaziunea fiscală, pe de o parte, și infracțiunea de fals, despre care se constată că este absorbită, pe de altă parte.

A susținut, așadar, că nici dezlegarea propriu-zisă din recursul în interesul legii și nici considerentele deciziei pronunțate cu acel prilej nu constituie o dezlegare expressis verbis a problemei de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

În ceea ce privește fondul problemei de drept care se solicită a fi dezlegată în prezenta cauză, după expunerea argumentelor juridice, reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că se poate stabili, cu caracter de principiu, că acțiunile enumerate în art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, reprezintă modalități normative distincte de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală, ce se incriminează ca infracțiuni distincte, iar nu variante alternative ale unei unice infracțiuni.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare privind sesizarea formulată.

ÎNALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea din 25 mai 2017, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția I penală în Dosarul nr. 27.155/3/2013* (3.289/2014), în baza art. 475 din Codul de procedură penală, a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru

dezlegarea de principiu a problemei de drept: "dacă acțiunile enumerate în art. 9 lit. b și c din Legea nr. 241/2005 reprezintă modalități normative distincte de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală sau variante alternative ale elementului material al infracțiunii unice de evaziune fiscală".

II. Expunerea succintă a cauzei

Prin sentința penală din data de 24 iunie 2014, pronunțată de Tribunalul București în Dosarul nr. 27.155/3/2013*, s-au dispus următoarele:

În baza art. 9 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal anterior și art. 5 din Codul penal, a fost condamnat inculpatul I.D.S. la pedeapsa închisorii de 2 ani și 6 luni.

În baza art. 71 din Codul penal anterior, cu aplicarea art. 5 din Codul penal, i-au fost interzise inculpatului drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 65 alin. 2 din Codul penal anterior, cu aplicarea art. 5 din Codul penal, i-au fost interzise inculpatului drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, precum și dreptul de a fi fondator, administrator, director sau reprezentant legal al societății comerciale, pe o durată de 2 ani, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 26 din Codul penal anterior raportat la art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal anterior și art. 5 din Codul penal, a fost condamnat inculpatul I.D.S. la pedeapsa închisorii de 2 ani și 6 luni.

În baza art. 71 din Codul penal anterior cu aplicarea art. 5 din Codul penal i-au fost interzise inculpatului drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 65 alin. 2 din Codul penal anterior cu aplicarea art. 5 din Codul penal i-au fost interzise inculpatului drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, precum și dreptul de a fi fondator, administrator, director sau reprezentant legal al societății comerciale, pe o durată de 2 ani, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 29 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal anterior și art. 5 din Codul penal, a fost condamnat același inculpat la pedeapsa închisorii de 3 ani.

În baza art. 71 din Codul penal anterior i-au fost interzise inculpatului drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 33 lit. a) din Codul penal anterior raportat la art. 34 alin. 1 lit. b) din același cod s-au contopit pedepsele aplicate, urmând ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea, aceea de 3 ani închisoare.

În baza art. 71 din Codul penal anterior, cu aplicarea art. 5 din Codul penal, i-au fost interzise inculpatului drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 35 alin. 3 din Codul penal anterior, cu aplicarea art. 5 din Codul penal, s-au contopit pedepsele complementare aplicate inculpatului, urmând ca acesta să execute pedeapsa cea mai grea, aceea de 2 ani, după executarea pedepsei principale.

S-a constatat că inculpatul a fost reținut și arestat preventiv de la 17.10.2012 la 23.10.2012.

S-a menținut măsura preventivă a obligării de a nu părăsi țara.

În baza art. 26 din Codul penal anterior raportat la art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal anterior și art. 5 din Codul penal, a fost condamnată inculpata A.L. la pedeapsa închisorii de 2 ani.

În baza art. 71 din Codul penal anterior cu aplicarea art. 5 din Codul penal i-au fost interzise inculpatei drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 65 alin. 2 din Codul penal anterior cu aplicarea art. 5 din Codul penal i-au fost interzise inculpatei drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, precum și dreptul de a fi fondator, administrator, director sau reprezentant legal al societății comerciale, pe o durată de 2 ani, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 81 din Codul penal anterior cu aplicarea art. 5 din Codul penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei de 2 ani închisoare, pe o durată de 4 ani, ce constituie termen de încercare stabilit în condițiile art. 82 din Codul penal anterior.

În baza art. 359 din Codul de procedură penală anterior s-a atras atenția inculpatei asupra dispozițiilor art. 83 din Codul penal anterior referitoare la revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni în cursul termenului de încercare.

În baza art. 71 alin. 5 din Codul penal anterior, pe durata suspendării condiționate a executării pedepsei s-a suspendat și executarea pedepsei accesorii.

S-a constatat că inculpata a fost reținută și arestată preventiv de la 17.10.2012 la 23.10.2012.

În baza art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal anterior și art. 5 din Codul penal, a fost condamnat inculpatul F.M. la pedeapsa închisorii de 2 ani.

În baza art. 71 din Codul penal anterior cu aplicarea art. 5 din Codul penal i-au fost interzise inculpatului drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, pe durata executării pedepsei principale.

În baza art. 65 alin. 2 din Codul penal anterior cu aplicarea art. 5 din Codul penal i-au fost interzise inculpatului drepturile prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal anterior, precum și dreptul de a fi fondator, administrator, director sau reprezentant legal al societății comerciale, pe o durată de 2 ani, după executarea pedepsei principale.

În baza art. 81 din Codul penal anterior cu aplicarea art. 5 din Codul penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei de 2 ani închisoare, pe o durată de 4 ani, ce constituie termen de încercare stabilit în condițiile art. 82 din Codul penal anterior.

În baza art. 359 din Codul de procedură penală anterior s-a atras atenția inculpatului asupra dispozițiilor art. 83 din Codul penal anterior referitoare la revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni în cursul termenului de încercare.

În baza art. 71 alin. 5 din Codul penal anterior, pe durata suspendării condiționate a executării pedepsei s-a suspendat și executarea pedepsei accesorii.

S-a constatat că inculpatul a fost reținut și arestat preventiv de la 17.10.2012 la 23.10.2012.

În baza art. 397 alin. 1 din Codul de procedură penală raportat la art. 25 alin. (1) din același cod s-a admis acțiunea civilă formulată de A.N.A.F. și au fost obligați în solidar inculpații la plata sumei de 3.427.682 lei, din care suma de 2.056.078 lei reprezentând TVA facturat și nevirat și suma de 1.371.604 lei reprezentând impozit pe profit, la plata sumei de 81.246 lei, ca urmare a nevirării impozitelor și contribuțiilor cu reținere la sursă, precum și la plata sumei de 91.073 lei reprezentând impozit pe profit, și la plata sumei de 58.939 lei, ca urmare a nevirării impozitelor și contribuțiilor cu reținere la sursă, în total suma de 3.658.940 lei, și la plata obligațiilor fiscale accesorii, respectiv

majorări, penalități de întârziere și dobânzi ce urmează a fi calculate de la data săvârșirii faptei și până la data efectivă a plății.

S-a luat act că partea vătămată A.T.E. B. nu s-a constituit parte civilă în procesul penal.

În baza art. 11 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, s-a luat măsura sechestrului asigurător asupra bunurilor mobile și imobile aparținând inculpaților A.L. și F.M.

S-a menținut măsura sechestrului asigurător asupra bunurilor aparținând:

- numitului I.V. asupra fondurilor primite de la inculpatul I.D.S. și asupra unui imobil;

- S.C. G.D. - S.R.L. care deține un teren în valoare de 39.871.778 lei, cu ipotecă în favoarea băncii, un imobil - spații comerciale și apartamente - în valoare de 19.286.562,91 lei, cu ipotecă în favoarea băncii;

- S.C. G.I.B.C. - S.R.L. care deține un teren, în valoare de 14.240.000 lei, cu ipotecă în favoarea băncii, măsură dispusă prin ordonanța parchetului.

În baza art. 274 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală au fost obligați inculpații la plata cheltuielilor judiciare către stat în sumă de 3.300 lei, revenind fiecăruia câte 1.100 lei.

În baza art. 272 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, onorariul apărătorilor din oficiu, în sumă de 2.000 lei pentru inculpatul F.M. și 300 lei pentru inculpatul I.D.S., în total 2.300 lei, s-a dispus a se avansa din fondul Ministerului Justiției.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că faptele inculpatului I.D.S. constând în aceea că nu a înregistrat în evidențele contabile în totalitate și nu a declarat organelor fiscale veniturile obținute de S.C. W.B.C. - S.R.L., în perioada 2010-2012, ca urmare a lucrărilor de construcții efectuate în baza contractelor de subantrepriză încheiate cu antreprenorul S.C. A.C. - S.R.L., precum și în aceea că a ajutat pe reprezentanții S.C. A.C. - S.R.L. și S.C. G.I.B.C. - S.R.L. să înregistreze în actele contabile cheltuielile care nu au la bază operațiuni reale, prin emiterea unor facturi care nu au la bază operațiuni reale, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, și, respectiv, complicitate la evaziune fiscală, prevăzută de art. 26 raportat la art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare.

De asemenea s-a reținut că fapta aceluiași inculpat constând în aceea că a încercat să ascundă proveniența ilicită a sumei de 3.575.226, obținută din evaziune fiscală, prin efectuarea de plăți în contul tatălui său, I.V., și plăți către alți parteneri comerciali, fără acoperire reală, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de spălare de bani, prevăzută de art. 29 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, toate cele trei infracțiuni cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal anterior și art. 33 lit. a) din același cod.

Tot astfel, s-a reținut că fapta inculpatei A.L. constând în aceea că, în perioada anilor fiscali 2010-2012, datorită contribuției sale, a fost posibilă înregistrarea în contabilitatea S.C. A.C. - S.R.L. a unor facturi care nu au la bază operațiuni reale, în cuantum de 3.212.222,92 lei, societatea mărinduș și nejustificat cheltuielile cu această sumă, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la evaziune fiscală în formă continuată, prevăzută de art. 26 raportat la art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal anterior.

Totodată, s-a reținut că fapta inculpatului F.M. constând în aceea că, în calitate de administrator al S.C. A.C. - S.R.L. și S.C. G.I.B.C. - S.R.L., pentru o perioadă scurtă de timp, începând cu luna iulie 2013, de când a fost numit administrator și până în luna octombrie 2013, când au demarat

cercetările penale, a acceptat înregistrarea facturilor care nu au la bază operațiuni reale și a semnat în alb un număr mare de file CEC și bilete la ordin, pentru ambele firme, atât S.C. A.C. - S.R.L., cât și S.C. G.I.B.C. - S.R.L., întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal anterior.

III. Punctul de vedere al instanței care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Curtea de Apel București a arătat că nu își exprimă un punct de vedere cu privire la problema de drept analizată întrucât ar antama fondul cauzei, făcând însă trimitere la Decizia nr. 16/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, prin care s-a statuat că acțiunile enumerate în cuprinsul art. 29 alin. (1) lit. a) și c) din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sunt modalități alternative ale elementului material al infracțiunii unice de spălare a banilor.

IV. Punctul de vedere al procurorului și al părților cu privire la problema de drept a cărei dezlegare se solicită

Procurorul a arătat că practica judiciară majoritară este în sensul că acțiunile enumerate la art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, reprezintă modalități normative distincte de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală, reținându-se astfel concursul de infracțiuni.

Apărătorii inculpaților I.D.S. și F.M. au formulat aceleași concluzii ca și reprezentantul Ministerului Public, iar apărătorul inculpatei A.L. a considerat că nu se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție întrucât practica judiciară este constantă în sensul reținerii unei infracțiuni unice.

V. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele de judecată arondate

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că în această materie au fost conturate două opinii, după cum urmează:

Într-o primă opinie s-a apreciat că acțiunile enumerate în art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, reprezintă variante alternative ale elementului material al infracțiunii unice de evaziune fiscală.

În esență, s-a reținut că evaziunea fiscală este o infracțiune la care elementul material constă atât într-o acțiune, ce se poate realiza în mai multe modalități alternative (ascunderea, evidențierea, alterarea, distrugerea, executarea de evidențe contabile duble, sustragere), cât și într-o inacțiune (omisiunea evidențierii). Realizarea oricărei modalități a elementului material conduce la consumarea infracțiunii, astfel că realizarea altei modalități a elementului material, în baza aceleiași rezoluții infracționale, nu afectează unitatea infracțională.

În acest sens s-au pronunțat următoarele instanțe: Tribunalul București - Secția I penală (Sentința penală nr. 2.278/2014; Sentința penală nr. 1.576/2015; Sentința penală nr. 195/2015; Sentința penală nr. 314/2016); Tribunalul Giurgiu (Sentința penală nr. 184/2017; Sentința penală nr. 101/2017; Sentința penală nr. 196/2015; Sentința penală nr. 359/2015); Curtea de Apel București (Decizia penală nr. 632/2015; Decizia penală nr. 1.691/2015; Decizia penală nr. 205/A/2017; Decizia penală nr. 1.068/A/2015); Tribunalul București (Sentința penală nr. 881/2015); Tribunalul Teleorman (Sentința penală nr. 160/2016; Sentința penală nr. 133/2016); Tribunalul Dolj; Curtea de Apel Bacău (Decizia penală nr. 476/2015, Decizia penală nr. 463/2011; Decizia penală nr. 1.070/2015); Curtea de Apel Galați; Tribunalul Caraș-Severin; Tribunalul Constanța (Sentința penală nr. 438/2009; Sentința penală nr. 592/2014); Curtea de Apel Constanța (Decizia penală nr. 66/P/2010; Decizia penală nr. 529/2016); Tribunalul Dâmbovița (Sentința penală nr. 762/2016); Tribunalul Sibiu

(Sentința penală nr. 108/2011).

Într-o altă opinie s-a apreciat că acțiunile enumerate în art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, reprezintă modalități normative distincte de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală, și nu variante alternative ale elementului material al infracțiunii de evaziune fiscală.

În acest sens s-au pronunțat următoarele instanțe: Tribunalul Călărași (Sentința penală nr. 46/2017); Curtea de Apel București (Decizia penală nr. 1.333/A/2015; Decizia penală nr. 895/A/2015; Decizia penală nr. 1.632/A/2016); Tribunalul București (Decizia penală nr. 15/2017); Tribunalul Ialomița (Sentința penală nr. 229/F/2015); Tribunalul Ilfov (Sentința penală nr. 461/2014; Sentința penală nr. 549/2014; Sentința penală nr. 339/2014); Tribunalul Gorj; Tribunalul Olt; Tribunalul Mehedinți (Sentința penală nr. 79/2017); Tribunalul Cluj (Sentința penală nr. 243/2015; Sentința penală nr. 342/2016); Curtea de Apel Cluj (Decizia penală nr. 325/2014); Tribunalul Neamț (Sentința penală nr. 62/2017; Sentința penală nr. 64/P/2016; Sentința penală nr. 23/P/2016); Tribunalul Brăila; Tribunalul Vrancea (Sentința penală nr. 39/2017; Sentința penală nr. 150/2016); Curtea de Apel Galați (Decizia penală nr. 88/A/2017); Curtea de Apel Timișoara; Tribunalul Timiș; Tribunalul Arad; Tribunalul Buzău (Sentința penală nr. 87/2016; Sentința penală nr. 13/2015; Sentința penală nr. 46/2016); Tribunalul Prahova (Sentința penală nr. 57/2017); Curtea de Apel Suceava (Decizia penală nr. 1.095/2016; Decizia penală nr. 480/2014; Decizia penală nr. 367/2014; Decizia penală nr. 317/2014); Tribunalul Botoșani (Sentința penală nr. 240/2014; Sentința penală nr. 287/2013; Sentința penală nr. 218/2013; Sentința penală nr. 197/2015); Curtea de Apel Brașov; Tribunalul Brașov; Tribunalul Covasna (Sentința penală nr. 6/2016); Tribunalul Alba (Sentința penală nr. 204/2015); Curtea de Apel Alba Iulia (Decizia penală nr. 158/2016).

VI. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

Prin Decizia Curții Constituționale nr. 199 din 7 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 483 din 29 iunie 2016, s-a dispus respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare.

La pct. 18 din considerentele deciziei, instanța de contencios constituțional reține că infracțiunea de evaziune fiscală presupune săvârșirea faptelor în modalitățile prevăzute la lit. a)-g) ale art. 9, iar sub aspect subiectiv presupune intenția directă calificată prin scop, și anume sustragerea de la îndeplinirea obligațiilor fiscale.

De asemenea, prin Decizia Curții Constituționale nr. 673 din 17 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 193 din 20 martie 2017, s-a dispus respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare.

La pct. 34 din considerentele deciziei, Curtea reține că infracțiunea de evaziune fiscală se consumă atunci când sunt întrunite toate elementele constitutive ale acesteia, cu alte cuvinte atunci când se realizează o perfectă coincidență între fapta concretă săvârșită de autor și modelul-tip descris în norma de incriminare.

VII. Jurisprudența relevantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție

În jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost identificate: Decizia penală nr. 137/A din 18 aprilie 2017; Decizia penală nr. 108/A din 3 aprilie 2017; Decizia penală nr. 138/RC din 28 martie 2017; Decizia penală nr. 287 din 15 martie 2017; Decizia penală nr. 479/RC din 9 noiembrie 2016; Decizia penală nr. 480/RC din 9 noiembrie 2016; Decizia penală nr. 422/A din 28 octombrie 2016; Decizia penală nr. 370/A din 29 septembrie 2016; Decizia penală nr. 368/A din 27 septembrie 2016; Decizia penală nr. 333 din 7 septembrie 2016; Decizia penală nr. 264/A din 22 iunie 2016.

VIII. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

Nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

IX. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii cu referire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită.

În cuprinsul concluziilor scrise depuse la dosar, sub aspectul admisibilității sesizării, Ministerul Public a susținut că sunt îndeplinite condițiile formale de admisibilitate cerute de lege.

Pe fond, după expunerea argumentelor de drept, Ministerul Public a solicitat admiterea sesizării formulate de Curtea de Apel București - Secția I penală, chestiunea de drept supusă dezlegării urmând să primească rezolvare în sensul că dispozițiile art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, reprezintă modalități normative distincte de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală.

X. Opinia specialiștilor consultați

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată opinia scrisă a specialiștilor cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

A fost transmis punctul de vedere al specialiștilor Facultății de Drept din cadrul Universității de Vest Timișoara.

Sub aspectul admisibilității sesizării, cu referire la cerințele prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, s-a susținut că, dacă primele două condiții sunt îndeplinite (Curtea de Apel București fiind investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță și existând o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective), în ceea ce privește cea de-a treia condiție, s-ar putea aprecia că Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat printr-un recurs în interesul legii.

S-a menționat că în cauză există o soluționare implicită a problemei, prin Decizia nr. 4 din 21 ianuarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite - în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 22 decembrie 2008, prin care s-a stabilit că fapta de omisiune, în tot sau în parte, ori evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate ori evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive constituie infracțiunea complexă de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare [fost art. 11 lit. c), fost art. 13 din Legea nr. 87/1994 pentru combaterea evaziunii fiscale, republicată, cu modificările ulterioare], nefiind incidente dispozițiile art. 43 (fost art. 37, fost art. 40 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare), raportat la art. 289 din Codul penal, aceste activități fiind cuprinse în conținutul constitutiv al laturii obiective a infracțiunii de evaziune fiscală.

S-a apreciat că, folosindu-se termenul "infracțiune" la singular, atât pentru omisiunea, cât și pentru acțiunea de falsificare, spre deosebire de art. 9 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, implicit se înțelege că, în concepția Înaltei Curți de Casație și Justiție, acestea reprezintă modalități alternative de realizare a elementului material al unei infracțiuni unice, complexe, subliniindu-se că în mod similar a decis instanța supremă și prin Decizia nr. 71/RC/2016.

În consecință, s-a susținut că, în situația în care Decizia nr. 4 din 21 ianuarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite - în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 22 decembrie 2008, ar putea fi considerată drept pronunțare asupra problemei de drept supuse discuției, sesizarea de față devine inadmisibilă.

Pe fondul sesizării s-a susținut că din interpretarea literală a textului de lege în discuție nu se poate concluziona că intenția legiuitorului a fost ca acțiunile și omisiunile enumerate în cuprinsul

art. 9 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, să constituie mai multe infracțiuni distincte, ci doar modalități alternative ale elementului material al infracțiunii unice de evaziune fiscală.

XI. Dispoziții legale incidente

Art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale:

"Constituie infracțiuni de evaziune fiscală și se pedepsesc cu închisoare de la 2 ani la 8 ani și interzicerea unor drepturi următoarele fapte săvârșite în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale:

(...)

b) omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii, în actele contabile ori în alte documente legale, a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate;

c) evidențierea, în actele contabile sau în alte documente legale, a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive;"

XII. Raportul judecătorului asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Opinia judecătorului-raportor a fost în sensul că sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția I penală este inadmisibilă, nefiind îndeplinită una dintre condițiile impuse de art. 475 din Codul de procedură penală, respectiv aceea ca asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Astfel, s-a reținut că prin Decizia nr. 4 din 21 ianuarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite - în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 22 decembrie 2008, cu privire la încadrarea juridică a faptei de efectuare a unor înregistrări inexacte sau de a omite înregistrările în contabilitate, respectiv la raportul dintre infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, și aceea de fals intelectual prevăzută de art. 43 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a decis că fapta de omisiune, în tot sau în parte, ori evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate ori evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive constituie infracțiunea complexă de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, nefiind incidente dispozițiile art. 43 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, raportat la art. 289 din Codul penal, aceste activități fiind cuprinse în conținutul constitutiv al laturii obiective a infracțiunii de evaziune fiscală.

S-a avut în vedere că în considerentele deciziei Înalta Curte de Casație și Justiție reține că valorile sociale ocrotite sunt cel puțin complementare și au un scop final comun, cât timp prin dispozițiile art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, se urmărește asigurarea stabilirii de situații fiscale reale, care să asigure o corectă colectare a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a celorlalte obligații fiscale ce revin contribuabililor, iar prin art. 43 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se urmărește stoparea oricăror acte de natură a împiedica reflectarea corectă în înregistrările contabile a datelor ce privesc veniturile, cheltuielile, rezultatele financiare, precum și a elementelor ce se referă la activul și pasivul bilanțului.

Pe fondul sesizării s-a apreciat că acțiunile enumerate în art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, reprezintă variante alternative ale elementului material al infracțiunii unice de evaziune fiscală, neputându-se

reține concursul de infracțiuni.

XIII. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

A. Cu privire la condițiile de admisibilitate a sesizării

Potrivit dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală, dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.

Din examinarea normei de procedură rezultă că, în prealabil, în cadrul analizării admisibilității sesizării, se impune verificarea a patru condiții, și anume:

- 1) să existe o cauză în curs de judecată;
- 2) cauza să se afle pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului;
- 3) de chestiunea de drept invocată să depindă soluționarea pe fond a cauzei respective;

4) asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Din această perspectivă se constată că fiind îndeplinite cumulativ condițiile impuse de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală. În mod special, cu privire la ultima condiție, se impune a se reține că, prin Decizia nr. 4 din 21 ianuarie 2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite - în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 22 decembrie 2008, s-a examinat, prioritar, raportul dintre infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, și infracțiunea de fals intelectual prevăzută de art. 43 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu referire la art. 289 din Codul penal, stabilindu-se, așa cum s-a arătat anterior, că activitățile de fals sunt incluse în conținutul constitutiv al laturii obiective a infracțiunii de evaziune fiscală.

B. Cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Problema de drept ce face obiectul analizei constă în aceea dacă acțiunile enumerate în art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, reprezintă modalități normative distincte de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală sau variante alternative ale elementului material al infracțiunii unice de evaziune fiscală.

Dezlegarea problemei de drept enunțate trebuie abordată din cel puțin două perspective:

- prima are în vedere evoluția legislativă în materia infracțiunii de evaziune fiscală;
- a doua are în vedere distincția ce se impune a fi făcută între noțiunile de "acțiune" și "inacțiune" care reprezintă modalități alternative sub care se prezintă fapta în sensul legii penale, respectiv variantele tip de infracțiune (când se reține concursul de infracțiuni) și variantele de incriminare (când nu se poate reține un concurs de infracțiuni).

În fine, prezintă relevanță distincția dintre infracțiunile de comisiune și infracțiunile de omisiune.

Sub primul aspect se reține că infracțiunea de evaziune fiscală a fost reglementată inițial prin art.

13 din Legea nr. 87/1994 pentru combaterea evaziunii fiscale, republicată, cu modificările ulterioare, potrivit căruia: "Fapta de a nu evidenția prin acte contabile sau alte documente legale, în întregime sau în parte, veniturile realizate ori de a înregistra cheltuieli care nu au la bază înregistrări reale, dacă au avut ca urmare neplata ori diminuarea impozitului, taxei și a contribuției, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani și interzicerea unor drepturi sau cu amenda de la 1.000.000 la 10.000.000 lei".

Prin Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare, au fost abrogate dispozițiile art. 13-16 din Legea nr. 87/1994 pentru combaterea evaziunii fiscale, iar prin art. 11 lit. c) din noua lege se prevedea că "omisiunea în tot sau în parte a evidențierii în acte contabile sau în alte documente legale a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate ori înregistrarea de operațiuni sau cheltuieli nereale, în scopul de a nu plăti ori diminua impozitul, taxa sau contribuția", se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 8 ani și interzicerea unor drepturi.

Ulterior, prin Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, potrivit art. 9 alin. (1) "Constituie infracțiuni de evaziune fiscală și se pedepsesc cu închisoare de la 2 ani la 8 ani și interzicerea unor drepturi următoarele fapte săvârșite în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale:

- a) ascunderea bunului ori a sursei impozabile sau taxabile;
- b) omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii, în actele contabile ori în alte documente legale, a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate;
- c) evidențierea, în actele contabile sau în alte documente legale, a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive;
- d) alterarea, distrugerea sau ascunderea de acte contabile, memorii ale aparatelor de taxat ori de marcat electronice fiscale sau de alte mijloace de stocare a datelor;
- e) executarea de evidențe contabile duble, folosindu-se înscrisuri sau alte mijloace de stocare a datelor;
- f) sustragerea de la efectuarea verificărilor financiare, fiscale sau vamale, prin nedeclararea, declararea fictivă ori declararea inexactă cu privire la sediile principale sau secundare ale persoanelor verificate;
- g) substituirea, degradarea sau înstrăinarea de către debitor ori de către terțe persoane a bunurilor sechestrate în conformitate cu prevederile Codului de procedură fiscală și ale Codului de procedură penală."

Omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii, în actele contabile ori în alte documente legale, a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate - art. 9 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare -, constă în neînregistrarea în aceste documente a unor surse impozabile ori taxabile realizate de către contribuabil.

Conținutul infracțiunii este realizat indiferent de împrejurarea că există sau nu o evidență contabilă. Ceea ce interesează la această modalitate de săvârșire a infracțiunii nu sunt atât operațiunile comerciale, ci veniturile, întrucât ceea ce determină realizarea obligației fiscale este obținerea unui venit.

Și în cazul evidențierii, în actele contabile sau în alte documente legale, a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive - art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare -, ceea ce interesează nu este, în mod obligatoriu, doar operațiunea neevidențiată, ci venitul realizat care nu este înregistrat, în tot sau în parte, disimulându-se realitatea, cu consecința eludării obligațiilor

fiscale.

În ambele variante, modalitățile faptice de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală au același scop, respectiv sustragerea de la îndeplinirea obligațiilor fiscale.

În fine, potrivit art. 43 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, "Efectuarea cu știință de înregistrări inexacte, precum și omisiunea cu știință a înregistrărilor în contabilitate, având drept consecință denaturarea veniturilor, cheltuielilor, rezultatelor financiare, precum și a elementelor de activ și de pasiv ce se reflectă în bilanț, constituie infracțiunea de fals intelectual și se pedepsește conform legii".

Din analiza textelor de lege evocate rezultă că atât fapta de a omite evidențierea corectă în documentele legale, cât și fapta de a nu evidenția corect veniturile și cheltuielile au fost incriminate prin aceeași normă, scopul fiind unul comun, respectiv asigurarea stabilirii de situații fiscale reale, care să asigure o corectă colectare a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a celorlalte obligații fiscale ce revin contribuabililor.

Sub cel de-al doilea aspect este necesar a se realiza distincția între noțiunile de "acțiune" și "inacțiune", care reprezintă modalități sub care se prezintă fapta în sensul legii penale și infracțiunile comisive (de acțiune), respectiv infracțiunile omisive (de inacțiune).

Doctrina a statuat că, prin acțiune, se înțelege o manifestare de voință prin care subiectul urmărește să producă o schimbare, aceasta din urmă lezând interesul protejat de norma penală.

Spre deosebire de acțiune - ca modalitate de săvârșire a unei fapte penale - inacțiunea se circumscrie unui comportament pasiv, o manifestare de voință realizată prin abținerea subiectului de la îndeplinirea unei obligații legale. Omisiunea nu se va analiza niciodată în abstracto, ca o simplă pasivitate, ci va fi evidențiată, întotdeauna, prin raportare la o anumită acțiune determinată, care îi este cerută subiectului.

Inacțiunea a fost definită în doctrină ca nerealizarea unei acțiuni posibile pe care subiectul avea obligația juridică de a o realiza sau ca neefectuarea unei acțiuni așteptate din partea unei persoane. Inacțiunea are un conținut normativ, determinat de procedura legală, care impune o anumită obligație.

Acțiunea și inacțiunea - ca modalități de săvârșire a unei fapte penale - nu se exclud și nu trebuie, așadar, confundate cu infracțiunile comisive, respectiv cu infracțiunile omisive.

Infracțiunea comisivă constă în săvârșirea unui act pe care legea îl interzice (a distruge, a sustrage), iar infracțiunea omisivă constă în nesăvârșirea unui act pe care legea îl ordonă (nedenumțarea unor infracțiuni contra securității naționale, prevăzute de art. 410 din Codul penal).

În fine, relevantă pentru problema de drept analizată este și distincția ce se impune între infracțiunile cu conținut unic, cele cu conținut alternativ și cele cu conținuturi alternative.

Infracțiunile cu conținut unic sunt acele infracțiuni ale căror elemente constitutive se înfățișează sub o formă unică, exclusivă, nesusceptibilă de mai multe modalități (bigamia, omorul).

Infracțiunile cu conținut alternativ sunt acele infracțiuni pentru care legea prevede variante alternative ale elementului material al laturii obiective, variante echivalente sub aspectul semnificației lor penale.

Spre deosebire de infracțiunile cu conținut alternativ care, în esență, presupun existența mai multor modalități de săvârșire a faptei, infracțiunile cu conținuturi alternative sunt acele infracțiuni în cazul cărora legiuitorul regroupează, sub aceeași denumire, două sau mai multe infracțiuni de sine stătătoare.

Delimitarea dintre infracțiunile cu conținut unic, infracțiunile cu conținut alternativ și infracțiunile cu conținuturi alternative prezintă importanță sub aspectul efectelor diferite care apar în cazul realizării mai multor variante alternative de comitere.

Astfel, în cazul infracțiunilor cu conținut alternativ, modalitățile diferite, prevăzute în norma de incriminare, nu generează un concurs de infracțiuni, nu afectează unitatea infracțiunii.

Dimpotrivă, în cazul infracțiunilor cu conținuturi alternative, dacă se realizează mai multe dintre aceste conținuturi, ne vom afla în prezența unui concurs de infracțiuni.

Raportând distincțiile teoretice, expuse anterior, la problema de drept supusă dezlegării, rezultă că ne aflăm în prezența unei infracțiuni unice de evaziune fiscală, și nu în prezența unui concurs de infracțiuni, neputându-se reține o infracțiune cu conținuturi alternative, ci o infracțiune cu conținut alternativ, variantele alternative de săvârșire a faptei fiind echivalente sub aspectul semnificației lor penale.

La aceeași concluzie se ajunge și prin interpretarea literală a textului, care reflectă, în mod neechivoc, intenția legiuitorului de a stabili mai multe modalități alternative ale elementului material al infracțiunii unice de evaziune fiscală, și nu infracțiuni distincte de evaziune fiscală.

Omisiunea, respectiv evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a unor operațiuni nereale, fictive, în aceleași împrejurări, cu privire la una sau mai multe societăți comerciale, existența unor intervale scurte de timp și o rezoluție infracțională unică ori săvârșirea faptelor la intervale mari de timp și în baza unor rezoluții infracționale distincte fie conferă faptelor caracter continuat, fie determină existența unui concurs real de infracțiuni, acest atribut revenind exclusiv autorității judiciare chemate să aplice legea.

Concluzionând, se reține că acțiunile și inacțiunile enunțate în art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, care se referă la aceeași societate comercială, reprezintă variante alternative de săvârșire a faptei, constituind o infracțiune unică de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din legea anterior menționată.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția I penală în Dosarul nr. 27.155/3/2013* (3.289/2014), prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept: "dacă acțiunile enumerate în art. 9 lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 reprezintă modalități normative distincte de săvârșire a infracțiunii de evaziune fiscală sau variante alternative ale elementului material al infracțiunii unice de evaziune fiscală."

Stabilește că acțiunile și inacțiunile enunțate în art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, care se referă la aceeași societate comercială, reprezintă variante alternative de săvârșire a faptei, constituind o infracțiune unică de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 3 octombrie 2017.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător MIRELA SORINA POPESCU

Magistrat-asistent,
Mihaela Mustață

WWW.JURI.RO